

СУЧАСНИЙ КОМПЕТЕНТІСНО ЗОРІЄНТОВАНИЙ УРОК

Компетентнісне навчання – один із шляхів модернізації загальної середньої освіти.

Сучасний урок – це урок, на якому присутній демократичний стиль спілкування, де діти вчаться здобувати знання, а не отримувати готові, де навчають не тільки словом, а й організованою справою, де створені умови для розвитку ініціативності, самостійності та набуття ще в шкільному віці досвіду вирішення проблем, реалізації власних можливостей як в освітній, так і в практичній діяльності.

Ви ознайомилися з новими навчальними програмами. Особливо для початкових класів, бо там ви побачили суттєві зміни, що стосуються розвантаження, рекомендаціями МОН... На разі стоїть гостро питання про переосмислення нашої вітчизняної освіти.

... Ми переорієнтуємо навчання з засвоєння величезної суми знань, на освоєння компетентностей, необхідних для життя в ХХІ столітті. Вміння критично мислити, працювати в команді, фінансова грамотність, підприємництво, культурна компетентність - усьому цьому українська школа дітей досі не вчила.

Ми декларуємо **компетентнісний підхід** до стандартів змісту середньої освіти та **компетентнісний підхід** до викладання. Для тих, хто працює в системі освіти, абсолютно ясно, що **розуміють, що це таке, 10% учителів.** І це засвідчує кризу, в якій ми знаходимося (це з інтерв'ю)...

Лілія Гриневич, міністр освіти і науки України

У чому ж суть компетентнісного підходу?..

Під **компетентнісним підходом** в освіті розуміється спрямованість навчально-виховного процесу на **формування і розвиток компетентностей** учня як кінцевого результату навчання.

- **компетенція** - належна обізнаність із чим-небудь; коло повноважень організації, установи чи особи
- **компетентність** - якість особистості, що проявляється в готовності і здатності застосовувати набуті знання й вироблені уміння в будь-якій ситуації залежно від виниклих потреб
- **компетентний** – той, хто має достатні знання в якій-небудь галузі, із чимось добре обізнаний, тямущий; такий, який уміє застосовувати знання, уміння й навички в будь-якій ситуації; який уміє дати собі раду в будь-якій ситуації

Компетентність – це набута в процесі навчання інтегрована здатність учня, що складається **із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення**, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

1. **Знання** – це не просто набір правил, а та корисна інформація, яка допомагає в житті. Це не завжди вчені ступені, а знання певних простих правил про те, як влаштований світ, як все взаємодіє, і як правильно в ньому існувати.
2. **Результатом навчання мають стати не окремі знання, а набута сума компетенцій**, які дозволяють організувати діяльність на високому рівні. Критично мисляча людина завжди ставить запитання: (що це таке? що я про це знаю? навіщо це мені потрібно? що я дізнався? що я з цим буду робити? де я це зможу застосувати?)
  1. Уміння.. Формуються у процесі практичної діяльності (відводиться достатньо часу).
  2. **Предметні** (уміння розбирати речення як

синтаксичну одиницю... вміння аналізувати почуте, прочитане, побачене, сприймати на слух різну іншомовну інформацію).

3. **Загальнонавчальні** (пізнавальні, комунікативні, інформаційні, організаційно-діяльнісні).

Володіння вміннями допоможе учням

здійснити свідомий вибір способу життя, виробити модель поведінки, що відповідає власним потребам і запитам суспільства.

1. **Компетентність** – це відображення набутого досвіду.
2. Наявність досвіду свідчить про набуття відповідної властивості – досвідченості, яка є близькою до змісту поняття «компетентність».
3. **Досвід** - це практична складова компетентності, яка є цінністю для особистості і **визначає її подальшу мотивацію** щодо збагачення досвіду певної діяльності або відмову від повторних спроб отримання досвіду.

Визначають мотивацію індивідуальної поведінки і складають світогляд людини. Як застосує набуті знання особа, якими цінностями вона керується – матеріальними, соціально-політичними чи духовними; загальнолюдськими чи індивідуальними (для власної вигоди)?.. Це важливо!

1. Виникають у ході практичної діяльності, яка зорієнтована на кінцевий результат. Досягнення його є значущим, ціннісним для особи. Отже, важливо вміло організувати навчально-пізнавальну діяльність школярів, зорієнтовану на формування правильних ціннісних орієнтацій.

Ставлення до оточуючого породжує відповідні почуття та емоції (подобається/не подобається, потрібно/не потрібно, буду виконувати/не буду виконувати), які або спрямовують діяльність на формування конкретних цінностей і набуття знань, або гальмують розвиток особистості.

Тому **важливо формувати позитивне ставлення до навчальної діяльності**, викликати бажання удосконалювати себе як особистість засобами вивченої теми.

Традиційне навчання - знання про предмет; уміння здійснювати предметну діяльність.

Компетентнісне навчання - знання про діяльність і про себе як діяча; уміння здійснювати й осмислювати діяльність.

Компетентнісно орієнтована освіта відрізняється від традиційної саме практичною спрямованістю. Вона акцентує увагу не на знаннях, а на результаті навчання, і в якості результату розглядається не сума певної розпорошеної інформації, а здатність школяра використовувати здобуті знання, засвоєну інформацію в комплексі у різноманітних нестандартних умовах, проблемних ситуаціях.

Науковці дослідити різні форми та методи - які тепер ми використовуємо на своїх уроках...

ОСВІТНІ ПАРАДИГМИ

Знаннєва - РОЗВИВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ

ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ

КОМПЕТЕНТІСНА ОСВІТА

Які ж компетентності ми формуємо під час уроку?..

- **Ключові (життєві) компетентності** (соціальні, полікультурні, комунікативні, інформаційні, саморозвитку та самоосвіти) – стосуються загального (метапредметного) змісту освіти й формуються засобами усіх навчальних дисциплін.
- **Загальнопредметні компетентності** – стосуються певного кола навчальних предметів і освітніх галузей і, відповідно, формуються їх засобами.
- **Предметні компетентності** – часткові стосовно перших двох рівнів, можуть формуватися засобами конкретних предметів/

Відповідно до проекту нового базового Закону «Про освіту» ключовими для нової української школи визначено такі ключові компетентності:

1. *Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами.*
2. *Спілкування іноземними мовами.*
3. *Математична грамотність і компетентності в природничих науках і технологіях.*
4. *Інформаційно-цифрова компетентність.*
5. *Уміння навчатися впродовж життя, соціальні і громадянські компетентності.*
6. *Підприємливість.*
7. *Загальнокультурна грамотність.*
8. *Екологічна грамотність і здорове життя.*

ЗА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ВМІЄ ВЧИТИСЯ ТОЙ УЧЕНЬ, ЯКИЙ

- *усвідомлює мету навчання*
- *мотивований до ефективної освітньої діяльності*
- *уміє організувати свою навчальну діяльність*
- *уміє відібрати потрібні знання*
- *працює за продуманим планом, який веде до поставленої мети*
- *уміє рефлексувати власну діяльність та її результати і прагне до самовдосконалення*

ЯК НАВЧАТИ, ЩОБ ФОРМУВАТИ КОМПЕТЕНТНОСТІ?

Із численного арсеналу методів навчання доцільними для формування компетентностей є:

- *метод проектів*
- *дебати*
- *ігрові технології*
- *програма «Читання й письмо для розвитку критичного мислення» (ЧПКМ)*
- *інтерактивні технології*
- *метод портфоліо*
- *частково-пошукові методи*
- *дослідницькі методи*

1. **Що маємо зробити, аби компетентісно зорієнтоване навчання не стало черговою модою?**

Навчальна діяльність у кінцевому результаті повинна не просто дати людині суму знань, умінь чи навичок, а сформувати рівень компетенції...

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти!?...Якими вони мають бути...

Компетентності складно формувати, а ще складніше вимірювати, але без цього якісна шкільна освіта у XXI столітті неможлива.

Компетентісно-зорієнтований урок..

КЗ урок - ..Спрямованість на соціалізацію учнів.

На основі отриманих знань, сформованих умінь і якостей учень уміє взаємодіяти з навколишнім світом, не тільки адаптується до суспільства, але й активно бере участь у його процесах, впливає на самого себе і свої життєві обставини.

Компетентісний підхід.

Знання – не самоціль, а засіб формування компетентностей як кінцевого результату навчання. Засобом реалізації компетентісного підходу є компетентісно зорієнтовані завдання, що використовуються з метою формування і перевірки рівня предметних, міжпредметних і ключових компетентностей.

Особистісно зорієнтоване навчання.

Полягає у створенні умов для особистісного розвитку учня, здобуття знань, вироблення вмінь і навичок, формування компетентностей.

Спрямованість на особистість учня.

Учень – суб'єкт навчання. Ним він стає лише тоді, коли включається в діяльність: сам визначає зміст роботи, формулює цілі, добирає форми діяльності, рефлексує й оцінює її.

Інтерактивний і діалоговий характер навчання.

Сприяє розвитку взаєморозуміння, взаємодії, спільного вирішення проблем шляхом використання інтерактивних методів; учить критично мислити, зважувати альтернативні думки, ухвалювати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми.

Діяльнісна основа.

«Якщо ми хочемо, щоб дитина щось засвоїла, то потрібно це втілити в діяльність самої дитини» (Венгер). Діяльність спрямована не на передачу знань, а на організацію діяльності, на самопізнання, саморозвиток, вироблення власних способів освоєння світу.

На такому уроці використовуємо...**Використання сучасних технологій.**

Інформаційно-комунікаційні. Прискорюють передавання знань і накопиченого досвіду, підвищують якість навчання й освіти, дають змогу успішніше й швидше адаптуватися до соціальних змін.

Особистісно зорієнтовані (ігрові, проектні, групова навчальна діяльність, розвивальне навчання та ін.). Спрямовані на розвиток природних індивідуальних здібностей учнів та становлення їх суб'єктності.

Розвиток критичного мислення.

Не заучувати матеріал, а формувати вміння логічно мислити, критично оцінювати події, явища, приймати самостійні виважені рішення.

Варіативність і гнучкість структури.

Час вносить корективи в структуру й типологію уроку. Оновлюються типи уроків, відповідно змінюється структура кожного з них. Структура має відповідати обраному типу.

СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО УРОКУ

1. **Мотиваційний етап** (забезпечення емоційної готовності до уроку; актуалізація суб'єктного досвіду; актуалізація опорних знань).
2. **Етап цілевизначення і планування** (мета формулюється вчителем на основі програмних вимог; ціль визначається учнем і є конкретною).
3. **Етап опрацювання навчального матеріалу** (учень працює самостійно; робота вчителя – до уроку).
4. **Рефлексивно-оцінювальний етап** (оцінюються не лише знання, а й (і це головне!) особистісний розвиток).

ВИМОГИ до...ОЗУ

1. Діагностично поставлені цілі.
2. Урахування суб'єктного досвіду учня.
3. Забезпечення суб'єкт-суб'єктних відносин.
4. Діяльнісна основа.
5. Діалогічність.
6. Чітке виділення етапів.
7. Урахування стилю навчальної діяльності, наукованості школяра, його інтересів, прагнень, цінностей і т.п.
8. Створення на уроці ситуації успіху.
9. Оцінювання школяра в порівнянні з його попередніми успіхами й запланованими цілями, поцінування успіхів і докладених зусиль.

ЕТАПНІСТЬ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.

ВИМОГИ ДО ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО УРОКУ

Завдання педагога в тому, щоб підвести до дверей, дати ключ і навчити учня користуватися цим інструментом. Ніхто, крім самого учня, не зможе звійти у світ знання.

Н. Маслова, доктор пед. Наук

Підготовка до укладання матеріалів, конспекту ОЗ уроку

1. ЕТАП МОТИВАЦІЇ, ЦІЛЕВИЗНАЧЕННЯ І ПЛАНУВАННЯ (10 ХВ.)

Завдання полягає в тому, щоб:

- задіяти внутрішні мотиви учнів, пов'язані з потребою пізнання (навіщо це мені потрібно?);
- на основі вимог програми та з опорою на вивчений матеріал спільно визначити цілі (очікувані результати) уроку, узгодити їх із потребами самих учнів, їх суб'єктивним досвідом; спланувати методи, прийоми, форми роботи, запитання і завдання, які забезпечать актуалізацію суб'єктивного досвіду, діалогічність навчання, можливість самостійного здобуття і застосування знань, організацію рефлексивно-оцінювальної діяльності

2. ЕТАП ОПРАЦЮВАННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ (25 ХВ.)

Засвоєння та осмислення змісту матеріалу. Перевага надається самостійній та парно-груповій роботі, постійному зверненні до активних та інтерактивних технологій. Постійна увага до віднайдення учнем особистісних смислів у виучуваному матеріалі.

3. РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЕТАП (10 ХВ.)

Рефлексія, оцінювання, корекція. Рефлексуються й оцінюються не лише результат, а й процес та пов'язані з ним почуття (що робив? для чого? що отримав у результаті?).

АНАЛІЗ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО УРОКУ

Рефлексія:

1. Чи проводилося оцінювання процесу виконання завдань?
1. Які форми для цього застосовувалися: самоконтроль, взаємооцінка, колективна думка, якісь інші?
2. Чи оцінював учитель оригінальність суджень, правильність та раціональність шляхів розв'язку проблем?

Чи набували учні навичок цілевизначення, планування, рефлексії, оцінювання

Домашнє завдання - сучасного учителя-сучасним дітям-на сучасному уроці...?

Важливо! Знаємо і пам'ятаємо про види навчальної діяльності на сучасному уроці...

Індивідуальна робота – самостійне виконання школярем навчального завдання.

Фронтальна робота – одночасне виконання всіма учнями одного й того ж завдання під керівництвом учителя.

Колективна – спілкування, взаємодія учнів у процесі навчання.

Групова робота – виконання завдання групою учнів.

Парна – обмін вивченою інформацією в парах